

Posudek bakalářská práce Kornélie Peterkové: “Současná sociální politika hlavního města Prahy vůči Romům, její podoby a cíle”

Vedoucí práce: Mgr. Markéta Hajská, PhD.

Kornélie Peterková si jako téma své BP vybrala vysoce aktuální a zároveň nelehké téma: sociální politiku hlavního města Prahy vůči Romům. Toto téma se rozhodla studovat zejména prostřednictvím analýzy dokumentů, vytvořených na úrovni magistrátu MHMP a jednotlivých městských částí. Autorka se v ní snaží sumarizovat a popsat aktivity, které se na městské úrovni realizují směrem k Romům. Věnuje se také aktivitám neziskových organizací vůči této cílové skupině a v neposlední řadě možnostem podpory Romů, které poskytují různé dotační tituly. Navazující praktická část vychází z realizovaných rozhovorů s romskými aktéry, kteří se podíleli na aktivitách realizovaných vůči Romům, dva z nich také na formování politik vůči Romům.

Na základě svých předchozích zkušeností s tématem přichází Kornélie Peterková se vstupní hypotézou, že hlavním cílem politik vůči Romům na území hl.m. Prahy je sociální integrace, k jejímuž dosažení jsou využívány nástroje sociální politiky, zatímco kulturní a politické vyloučení je autoritami přehlíženo. V souvislosti s tím si klade za cíl nalézt v rámci systému politik možnosti participace Romů na formování a realizaci vůči nim namířených politik.

Práci otevírá stručný popis zvolené metodologie, který můžeme vzhledem k formátu práce považovat za přiměřený. Teoretická východiska práce jsou přiblížena zejména v úvodním vymezení základních pojmů, ve které jsou představeny také některé koncepty, se kterými se v práci dále pracuje (zejména typologii osmi pozic participace Sherry R. Arnstein).

Z mého pohledu je největším přínosem předkládané bakalářské práce bezesporu část věnovaná analýze koncepčních dokumentů vůči Romům na území hl.m. Praha, zejména Strategii romské integrace (2022-2030). Závěry analýzy Peterkové potvrzují její vstupní hypotézu, že na Romy bývá ve strategických dokumentech nahlíženo zejména jako na recipienty sociálních služeb a na osoby nacházející se v sociálním vyloučení. S tím podle autorky souvisí také fakt, že politiky nemíří na romskou střední třídu, se kterou nepočítají, potažmo, že: „cílem realizovaných politik není účast Romů na veřejném životě, ale pouze jejich nepropadnutí na okraj, což můžeme označit za diskriminující přístup.“ (str. 9). Předkládaná práce obsahuje řadu velmi cenných dílčích zjištění, jakými je například poddimenzovanost konceptu participace v strategických dokumentech. Peterková si kupříkladu všímá, že v SRI se termín participace vyskytuje pouze jedenkrát, a upozorňuje, že autoři dokumentu v popisu *větve etnické emancipace a participace Romů na veřejném životě* vyjadřují stereotypní a kolektivistické postoje, zejména v části konstatující „nezájem Romů o politický život a jejich občanskou lhostejnost“ (str. 24). Na základě analýzy dokumentu dospívá autorka k názoru, že participaci Romů ve veřejných politikách lze jen obtížně označit za cíl Strategie romské integrace. Dokument podle ní disponuje prioritami, které participaci vyžadují, ale ty se již neodráží v konkrétních krocích. Zapojení Romů je tak v SRI spíše symbolické a nemůže zajistit plnohodnotnou participaci Romů.

Analýza aktivit městských částí vůči Romům rovněž přináší nové poznatky, zahrnující například informace o umístění aktivit směřujícím k Romům na úrovni MČ zejména do agendy sociálních odborů. Podle autorky se naprostá většina MČ koncepčně politikami vůči Romům vůbec nezabývá. Všímá si, že ačkoliv menšinový zákon ukládá

ministerstvům a Úřadu vlády vypisování dotačních titulů určených na romskou integraci, tyto dotace nejsou v Praze téměř využívány. Dochází dále ke zjištění, že aktivity směřované cíleně k Romům tedy na území hl.m. Prahy realizují ve výrazné míře pouze romské a proromské NNO.

V závěru práce Kornélie Peterková konstatuje, že „Romové nejsou autoritami přijímání jako jiná národnostní menšina se svými požadavky na zachování a rozvoj vlastní svébytnosti, jazyka a kultury, ale jsou spíše považováni za recipienty sociálních služeb, což dále podtrhuje jejich systematické politické a kulturní vylučování z veřejného prostoru a svědčí to o soustavném udržování nerovných pozic“ (str. 54).

Jak jsem již zmínila, za největší klady práce považuji dílčí i celkové výstupy z analýzy strategických dokumentů vůči Romům a podrobnému přehledu aktivit městských částí realizovaných vůči této cílové skupině. Tyto závěry mohou mít za předpokladu jejich dalšího podrobnějšího rozpracování a publikování praktické využití a dopad na proměnu realizace politik vůči Romům.

Slabinou práce můžeme spatřovat jednak v rovině teoretických východisek, která téměř nereflektují debaty v oblasti integračních politik vůči Romům a další debaty na poli soudobé romistiky, která se k tématu vztahují.

Jiným nedostatkem je, že výčty různých aktivit a dotačních titulů směřovaných na Romy jsou spíše přehledové, v některých aspektech by si zasloužily tyto výčty aktivit hlubší analýzu. Příkladem takového poněkud nejasně koncipovaného přehledu je například část věnovaná dotačním programům, ve které mimochodem výrazněji chybí zaměření se i na další programy, pod které lze zařadit aktivity vůči Romům, například programy vůči národnostním menšinám. Je škoda, že se autorka nevěnovala hloubkové analýze této části, jakožto i detailnějším formulacím závěrů všech dílčích částí a jejich finálnímu propojení. Poslední slabinou je potom absence komparace závěrů práce s odbornou literaturou, zaměřenou na participaci Romů a integrační politiky vůči Romům, a tedy celkově spíše omezené zasazení závěrů práce do širší teoretické debaty. Závěry z analýzy dokumentů mohly být také pečlivěji propojené se zjištěními plynoucími z praktické části, tedy z rozhovorů s romskými aktéry, které by jednoznačněji poukázaly na perspektivu Romů a jejich představ o participaci Romů v české občanské společnosti.

Práci, i přes těchto pár kritických připomínek, doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře, při úspěšné obhajobě potom známku výborně.

Markéta Hajska

31.1.2024